

# Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marastorda, Torda-aranyos és Udvarhely-vármegyék partoktól független, székely érdekű újság

Előfizetési ára: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdetések díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ:  
**BETEGH PÁL**  
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta takarékpénztári csekk- és kliringszámla 10489.25

## ÜZENET A VÉGEKNEK.

Írta: Portik Andor.

Mély lelki megütközéssel olvasom, hogy némely székely vármegyék közönsége mily könnyelműen ad hitelt ellenségeink részéről aljasan terjesztett kőszahíreknek, mennyire tulbecsüli e hírek terjesztőinek erkölcsi és anyagi erőbeli értékét, ezáltal mennyire érdemtelené válik arra, hogy az „orkánszerű harcokat vivó székelyek, a legbátrabbak legbátrabbikának“ övéül vallhassa magát. Nem gondolja meg, hogy gyáva viselkedése ellenségeit gunyos mosolyra fakasztja, hogy homályt és foltot ejt nemzeti nagyságának világokat beragyogó fényességére. Mikor mindehelyett sziklafalként állva, büszke önérzettel, lelki emelkedettséggel kellene hirdesse a világnak: — Élet vagy halál! — Csak testünkön keresztül...

Hogy merik feltételezni, hogy a román hadsereg átlépte a magyar határt? ... Hát mit gondolnak, hogy dacára nagy lekötöttségünknek, ez olyan könnyű dolog? Oly könnyű dolog határt átlépni, mint eszót kimondani? Azért hullattuk vérünket ezer éven át s azért küzdünk most véres arccal, hogy Erdély legszentebb földjét, mint érett gyümölcsöt hagyjuk mások ölbe hullani? Erre még csak gondolni is árusítás és szentségtörés, az ősök átkának méltó felidézése!

Hanem gondoljuk csak meg, mekkora rengeteg erdőségek, mily széles 50—60 kilométeres vonalon nehezíti meg a határokhöz való puszta eljutást is. Gondoljuk csak meg, mit jelent

Erdélybe bejönni, avagy kérdezzék meg a muszkától! Megmondja ő is a legtöbbet tudó Kirlibaba! Pedig itt kereken Erdély körül hány Kirlibaba lehetne? ... Jusszon hát eszükbe ez a kishitűeknek! De jusszon eszükbe, hogy Nagymagyarországot készületlenül senkisémm találja.

Vagyunk még sokan, nagyon sokan ebben az országban a 15—60-ig, kik várunk s amelyik percben hi a haza, meggyünk! Vannak még itt elrejtett erők, melyek rémesen kerülnek napvilágra, mihelyt a nemzeti becsület úgy kívánja.

Nyilna e honban még új Március, teremnének Márciusi Napok és Márciusi Ifjúság! Mert bármely kísérlet, mely a haza földjének megrablását célozná, vihart idézne fel Nagymagyarországon; olyan vihart, mely mindent és mindenkit, ifjat, öreget magával ragad...

Nem bocsátkozom a mások erejének bírálatába. Jobb nyugtatan dicsérni a napot, de ahg hiszem, hogy józan ésszel Románia ily oktalán kalandra rászánhatná magát. S ha hozzávesszük, hogy ellenünk irányuló törekvése a bolgár és török veszedelmet idézné fel számára (A törököknek fél millió embere van az európai harctérre szánva), egész bizonyosra vehető, hogy a román síkság a világháború szinpadává válva, Románia a saját kezével másoknak ázott sirba hullana; falvait, városait tűz emésztené fel s kő kövön benne nem maradna...

Nem lehet mindent úgy megírni, ahogy akarunk, nem mondhatunk el minden, mi szívéünkön fekszik s mit a józan ész diktál nemcsak azért, mert nem

szabad, hanem mert így kívánja ezt a nemzet érdeke. Azért legyen elég a kishitűeknek üzenetül ennyi. Térjenek észre, erősítsék meg szíveiket, bizzanak Istenben és kergessék el maguk mellől az ördögöt! Legyenek méltók hős fiaikhoz és apáikhoz! Váljon szilárdá lelkükben az elhatározás, hogy e szentséges, drága földet hűen megvédelmezik, hogy a Kárpátokon át csak testünkön keresztül vezethet az út! Éljenek hitben s ha kell, induljanak hitel a szorosokhoz. Ne felejtsek el, hogy:

Vagyunk még itten magyarok,  
Kiknek szívében ég a tűz.  
Halál reá, ki ezzel is  
Galád játékot űz.

Jusszon eszükbe, hogy egykor Vlaicu is át akart repülni a Kárpátokon, jelképezve valamit... De a Kárpátokon nemcsak hogy száraz lábbal átjönni, de átrepülni sem lehet, mert a magyarok hatalmas Istene, ki minket segít, nem engedi...

## A második menetászlóalj Galiciában.

Írta: Földes Zoltán.

V. közlemény

Szeptember 21-én az irtvány más részére mentünk át, ahol az én szakaszom kvartélyja egy csűr volt.

Szeptember 22-én d. u. „feldwache“-ra mentünk (V., alias XVII. század) egy magas hegyre. Ködös, esős idő volt és fújt a hideg északi szél. Csakhamar átáztunk, átfáztunk. Rettegve néztünk a 24 óra elé, amelyet e rettenő helyzetben kell eltöltenünk. És egyszerre csak jött a megváltó parancs: „abmarschieren!“. Bementünk a szállásra és a már elindult többi század után mi is elvonultunk. Esett az eső, de azért megkönnyebbülten marsiroztunk a

folyvást szakadó esőben, a végtelenül rossz és sáros uton. Pedig a folyton vonuló trének, huszárok ránke apkodták a piszkos hibókót s utóbb olyan rossz lett az út, hogy az emberek egyre-másra zuhantak a földre, jobban mondvá: a néhol süppedős, máshol pocsolyaszerű sár-tengerbe. Térden felül is sárosak voltunk és átázva borzasztó módon.

A Kárpátok völgyein, bércein, erdőségein keresztül nyomorúságosan menetelt tova a szálnalmas külsejű sereg. Elöttünk már rengeteg katonaság vonult a határ felé s így még jobban érthető az utak rossz-sága. Késő éjszaka volt; rettenő sötétben bukdácsoltunk az erdők között, néhol csaknem térdig gázolva a piszkos vízben. Egymásba fogódzva, helyel-közzel nagyokat „suppanva“, haladtunk lefelé a gonosz uton egy irtványig, ahol házakban és gazdasági épületekben szállásoltak el. Mi (III. szakasz) Péter hadnaggal és még két tisztünkkel nyomorult rutén viskóba kerültünk. A földre hintett szalmán parádeztünk. Péter hadnagy keresztbevetette a lábát, fogai közé csipett egy alkalmas füstereget és jóízű humorral elmélkedett a keserves marsról. Aztán Heinrich kadét-tal kezdett igen kellemes társalgásba, ami mindnyájunkat jókedvre hangolt. Ugyanis meg kell érteni, hogy amit ők beszéltek, az a csodálatos nyelv valami új eszperantó volt. H., a született német magyarul, a derék unitárius székely tiszt pedig minden áron németül akart társalogni, ami így — együtt — egy csodálatos új nyelvet eredményezett. Általában ez a jókedvű hadnagy mindig és mindenütt jótékony hatással volt a sok szenvedést átélő seregére.

Hát a tréfa sok mindent pótol, de a — menázt megsemm... Vacsoráznunk kellett volna, de nem volt mit. Kaptunk ugyan elindulásunkkor egy néhány nyers krumplit (s egyrésze kevés nyers húst is) három-négy napi eleségképpen, — mert az előrement mozgókonyhát öt napra elbucsuztattuk, — de késő volt, félig meg voltunk fagyva, nem volt kedvünk a gazdasszonykodáshoz. A tüzhelyen különben barát

ságosan patlogott a tűz, ami igen kellemesen hatott; bár megszáradásról szó sem lehetett.

Ezt a borzalmas marsot, tudom megemlegetjük, ha a jó Isten éltet!

Szeptember 23-án reggel egy hegyen álhágyva, jó karban tartott álami utra tértünk. Nehány falucsát elhagyva, a Kárpátoknak hatalmas hágójához érkezünk. A szerpentinut óriási magasságba kigyózott. A fenyvessel fedett hegység tetejéről bámulva néztük a pompás panorámát: Galícia völgyeit, városait, a zöldelő réteket. Innen a tulsó oldalon aláereszkedtünk és egy domboldalon megpihentünk. Akinek volt ennivalója (?), előszedte. Menázsira, amint már említettem, nem számíthattunk. Itt találkoztam először Adorján Imrével, az én kedves komámmal és más bataillonbeli tanítókkal. Félóra mulva felszedtünk és Szánokig marsiroztunk, ahol csűrökben szállásoltak el. (Utközben Kovács József, beteg maradt el tőlünk.)

Szánok népes lengyel zsidó város. A főtere igen szép s van egy néhány csinos utcája. Mi ugyan nem igen gyönyörködtünk semmiben, mert éhesek voltunk. Dacára az irtózatossá marssá miatti táradtságunknak, összebolyongtuk a várost — kenyérért, de nem kaptunk sehol. Valami borzalmas zugutcában, amely körül — úgy látszik — a ghetto feküdt, egyik bajtársammal kellemetes kis fészekre akadunk. A jó ég tudja, hogyan jutottunk be valami sötét folyosóba, ahol két-három ajtón át „érzékeny” illattal telített zsidó barlangoskába buktunk be. A merész nagyizolással szobának is nevezhető helyiségben bájdus izraelita hölgyek mérték a hadfiaknak a savanyutejet potom 6 fillérért. No, lett élet! Magam három csuporral vágtam be, a társam megszámlálhatatlanul kebeleztet el a jófajta nedűt. Eldorádóban képzeltek magunkat; holott nem volt ott egyéb, mint vöröshagyma, vörös zsidó, tejessajtár meg néhány töröttlábu szék csudás összevisszaságban.

— No, még egyet! — biztattam a társamat, amikor éppen indulni akartunk.

— Rendben van, — ugymond, s nyomban „leheppt” egy székre (illetőleg: azzal együtt a földre).

Nádmóaszélé, bringen sie Milch!... Kiáltom vidáman. Egy pillanatnyi pillanat és a tej már jobb hazába vándorolt. Szívesen kifizettem. És olyan jót kacagunk rajta, mintha valami országos nagy viccet cselekedtünk volna. No hát ilyen a katonaság...

Másnap, szeptember 24-én, tovább meneteltünk. Nyolc órai kimerítő marsolás után, több falut hagyva el mögöttünk, megérkeztünk Rimánovba. Elég szép és nagy lengyel város, az őslakosságon kívül sok zsidó kereskedővel. Habár szeretünk volna valamit vásárolni, átvittek a városra és az azon túl fekvő réten vertünk sátrakat. Persze a sok éhes baka lassankint besompolygott

a városba. Érdemes lesz itt följegyeznünk, hogy a szakadatlan marsolás miatt többen megbetegedtek, egyik bajtársunk pedig — alig telepedtünk meg — hanyatvágódott és hörögni kezdett. Tisztjeink gyors gondoskodása azonban megmentette szegényt az életnek.

Szabó Lajos, Weigel Gyula, Sándor Zsiga, Györgypál Károly meg én a piacon összekerültünk; együtt mentünk be valami zsidó vendéglőbe. Ott haltunk, egy piciny előszobában, a pusztaföldön. De így is jobb volt, mint a sátor alatt. Teljesség kedvéért megemlítem, hogy ezt megelőzően a zsidónak a lakásán feketekávéztunk (tejes kávé nem volt, innen az uri passzió!...), s voltunk bátrak megfordítani a konvencionális eljárást: mi a kávé utána ittunk bort. Nem sokat és méreg drágán. De hiszen a méreg: orvos-ság és a bor akkor medicina volt nekünk... Szegény Zsiga, neki nem esett jól semmi; beteg volt. Kénytelen volt lefeküdni az asztal mellé, a feje alá — talán — a kenyersztársnyát helyezte. De azért egy-két szót ő is beleszólt a meleg diskurzushoz, amely átvitte szíveinket a magas bérceken túl, drága családjainkhoz, aggódó szüleinkhez. Olyan jól esett ez a barátságos kis együttlét, polgári tűzhelyen, habár idegen család asztala körül...

## Székely hősök.

**Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Tordaarnyos- és Udvarhelyvármegyéből származó és a világháborúban megsebesült, meghalt vagy hadifogságba jutott hősöknek a hadügyminisztérium veszteség lajstromai alapján összeállított hiteles kimutatása.**

### VI.

Az 59. sz. veszteség lajstrom szerint:

Andrisel János 21. népf. gy. e. 1. élelm. zászlóalj, Tordaarnyosm. Bisztra megsebesült.

Bacsó István póttr. 24. menete, 1. sz. Háromszék Hosszúfalva 1889 megsebesült. — Baka Lajos tizedes 24. menete, 2. sz. Hszvm. Kurtapatak 1882. megsebesült. Bándi Mihály 24. me. 2. sz. Hszvm. Ozsdola 1887. megs. — Barabás Márton címz. ővezető 24. me. 1. sz. Hszvm. Hidvég megs. — Barabás István póttr. 24. me. 1. sz. Hszvm. Ozsdola 1887. megs. — Bardocz Efrain ővezető 24. me. 4. sz. Hszvm. Nagybaczon 1887. megs. — Bardoczi Lázár póttr. 24. me. 1. sz. Hsz. Szárazajta 1888. megs. — Barta András póttr. 24. me. 1. sz. Hszvm. Szárazajta megs. — Barth József 24. me. 2. sz. Háromszékvármegye Léczfalva 1886. megs. — Bartha János 24. me. 2. sz. Hsz. Uzon 1886. megs. — Bartók Gáspár póttr. 24. me. 1. sz. Hsz. Kézdiálmás 1881. megs. Bedeu János

21. népf. gy. e. 1. élelm. zászl. Tordaarnyosvm. Csértés megs. — Biró József ővezető 24. me. 4. sz. Türkös 1887. megs. Biró Mózes ővezető 24. me. 2. sz. Hsz. Lemhény 1882. megs. — Bukucan János ővezető 24. me. 2. sz. Hsz. Bereczk 1888. megs. — Buna Mihály 24. me. 2. sz. Hsz. Tatrang 1886. megsebesült.

Csákány József póttr. 24. me. 1. sz. Hsz. Maksa 1885. megs. Csana Ferenc póttr. 24. me. 4. sz. Hszvm. Kézdivásárhely 1890. megs. Csavar Mátyás póttr. 24. me. Hsz. Esztelnek 1885. megs. — Csillag Antal póttr. 24. me. 4. sz. Hsz. Sósmező 1887. megs. — Csorán György 21. népf. gy. e. 1. élelm. zászl. Tordaarnyosvm. Alsóvidra megs. — Csorea István 24. me. 2. sz. Hsz. Csomakörös 1887. megs.

Deák Sámuel 24. me. 2. sz. Hsz. Csernátfalva 1886. megs. — Deme-ter Mihály póttr. 24. me. 4. sz. Hsz. Zibola 1886. megs. — Dobra Antal 21. népf. gy. e. 1. élelm. zászl. Tordaarnyosvm. Aranyosfő, megs.

Egyed Lajos póttr. 24. me. 1. sz. Hsz. Bodos 1886. megs. — Erzse Péter ővezető 24. me. 1. sz. Hsz. Keresztvár 1881. megs.

Fabian Lajos póttr. 24. me. 1. sz. Hsz. Kézdiszentlelek 1887. megs. — Fodorán Péter 21. népf. gy. e. 1. élelm. zászl. Tordaarnyosvm. Pusztacsán, megs.

Gáspár Imre 24. me. 2. sz. Hsz. Kovaszna 1887. megs. — Gergely Simon 24. me. 2. sz. Hsz. Kézdiszentlelek 1886. megs. — Gödri István századkürtös 24. me. 2. sz. Hszvm. Bácsfalva 1883. megs.

Gyirán Vaszi 21. népf. gy. e. 1. élelm. zászl. Tordaarnyosvm. Tur megs. — Gyulai Nagy István 24. me. 2. sz. Hsz. Türkös 1887. megs.

Jonke János 24. me. 2. sz. Hsz. Türkös 1887. megs.

Kisgyörgy Imre póttr. 24. me. 1. sz. Hsz. Bölön 1889. megs. Kocs-kodár Viktor póttr. 24. me. 4. sz. Hsz. Kisborosnyó 1886. megs. Kolumbán Vince tüzér 34. ezr. 2. zászl. Csikvm. Gyergyószentmiklós, meghalt. — Koracs Lajos 24. me. 2. sz. Hsz. Bölön 1886. megs. — Kovács Antal póttr. 24. me. 4. sz. Hsz. Uzon 1884. megs. — Kövér Károly póttr. 24. me. Hszvm. Gidófalva 1887. megs. — Kövesan Konstantin 23. vadász-ezred 4. sz. Marostordavm. Mező-sámsond 1882. megs.

Lakatos Mihály póttr. 24. me. 1. sz. Hsz. Ilyefalva 1878. megs. Lukács Ferenc tüzér 34. ezr. 3. zászl. Csikvm. Csomafalva 1892. megs. — Lukács Lajos póttr. 24. me. 4. sz. Hsz. Torja 1887. megs.

Mamelyga János 24. me. 2. sz. Hsz. Előpatak 1885. megs. — Martin János 24. me. 2. sz. Hsz. Keresztvár 1886. megs. — Márton András póttr. 24. me. 1. sz. Hsz. Zagon 1887. megs. — Mészáros Lajos póttr. 24. me. 1. sz. Hsz. Torja 1887. megs. — Mezei Mihály 34. tüzérezr. 3. zászl. Csikvm. Ditró 1891. meghalt. — Mihály János póttr. 24. me. 4. sz. Hsz. Etfalvazoltán 1886. megs. —

Miklós Márton póttr. 24. me. 4. sz. Hsz. Hosszúfalva 1885. megs. Molnár Károly póttr. 24. me. 1. sz. Hsz. Ilyefalva 1886. megs. — Molnár Sándor 24. me. 2. sz. Kökös 1888. megs. — Muntean Péter 24. me. 2. sz. Hsz. Magyarbodza 1887. megsebesült.

(Folytatjuk)

## Krónika.

### — A háború története. —

**Február 6.** A támadások, melyeket az oroszok a Kárpátokban helyenként naponta ismételnék, legsúlyosabb veszteségeink mellett összehoznának.

Az erdős Kárpátokban saját támadásaink előbbre haladnak.

A kárpáti harcokban elfogott oroszok száma újabb 4000 emberrel szaporodott.

Csapatunk Bukovinában bevonultak a Moldava-völgyébe és birtokba vették Izvor, Moldava és Breaza helységeket.

A kelet-poroszországi határon az oroszoknak a Memeltől délre a németek ellen intézett újabb támadásait a németek visszaverték. Szintugy kudarcot vallottak az oroszoknak Bolymovtól keletre újabban elfoglalt német állások ellen intézett erős támadásai is. Itt február elseje óta összesen 26 tisztet és megközelítőleg 6000 főnyi legénységet fogtak el a németek.

A király népeihez levelet írt, legmelegebb elismerését és köszönetét küldi A háború nagy áldozataiért a jutalmat a béke adja meg.

**Február 7.** Az oroszok tegnap a keletporoszországi határon, valamint a Visztulától délre a német arcvonalnak a Humin-Bzura szakaszra ellen támadtak. A németek az összes támadásosát visszaverték. Ezer oroszot fogtak el és hat gépfegyvert zsákmányoltak.

Vilmos császár Czenstochován át a keleti harctérre utazott.

Az entente-hatalmak közös lépést tettek Nisben és Szófiában, hogy a macedonai kérdésben megegyezést teremtsenek Bulgária és Szerbia között.

A Szevez-esatoronánál heves ágyúharc dúl. Kornától északra egy kombinált török csapat angol lovassággal ütközött össze, mely nagy veszteségek után kénytelen volt rendetlenül visszavonulni.

**Február 8.** Csapatunk Bukovinában, a lakosság nagy örömjongása közben bevonultak Kimpolungba. Bukovina déli részén csapatunk előnyomulása sikerteljes. Tegnap 1200 fogolyról kaptunk jelentést. Nagymennyiségű hadiszert zsákmányoltunk.

A kárpáti harcvonalon heves harcok folynak.

A nyugati fronton a németek Yperntől délkeletre némi területet nyertek.

A török előcsapatok elérték a Szuecsatornától keletre fekvő vidékeket és az angolok elővédeit a csatorna irányába visszaűzték.

Bilinszky közös pénzügyminiszter ma lemondott, utódul Körber Ernőt nevezték ki.

**Február 9.** A Kárpátokban folyik a harc, az oroszok Duklánál ellenünk intézett többszöri heves támadásait ismételten visszavertük.

Az ellenséget üldöző bukovinai csapataink egyes hadoszlopai eljuttattak a Felső Szucsavavölgyben és 400 foglyot ejtettek.

Vilmos császár meglátogatta a Bzura-Ravka szakason harcoló katonákat.

La Basséetől nyugatra a német átlásokért folyik a harc. Az ellenség által elfoglalt lövészárkok egy részét a németek visszafoglalták.

A bolgár kormány hivatalosan közli, hogy Románia és Bulgária között állandóan konszolidáltabb és mindig jobb a viszony.

**Február 10.** A Kárpátok erdős hegységében sikerült tegnap délután a szövetséges csapatoknak egy az oroszok által makacsul védett községet a volóci nyeregtől északra több nagy harc után elfoglalni. Számos foglyot ejtettünk, sok löszert és hadianyagot zsákmányoltunk.

A nyugati szakaszon több orosz támadás meghiúsult, miközben 340 embert ejtettünk foglyul és három gépfegyvert zsákmányoltunk.

Az Egyptom ellen operáló török hadsereg egyes gyalogos csapatainak sikerült átkelni a Szuecsatornán.

A török flotta egy része eredményel bombázta Yaltát, más helyen pedig elsüllyesztett egy orosz hajót.

**Február 11.** A magyar és osztrák miniszterek ma értekezletre gyűltek össze Budapesten, hogy a háború gazdasági kérdéseit megvitassák. Ausztria kívánsága az, hogy gabonát és lisztet engedjen át számára Magyarország.

Bukovinát egészen a Szucsava folyóig megtisztítottuk az oroszoktól, akik némely helyen menekülésszerűen visszavonultak. A lakosság előrenyomuló csapatainkat lelkesítő örömmel üdvözlö.

Sok orosz katona a Pruthon át román területre szökött és ott megadták magukat a román határt védő katonaságnak.

Japánban népgyűlést tartanak annak érdekében, hogy japán csapatokat küldjenek Európába.

**Február 12.** A kárpáti arcvonalon, az uzsoki szorosától nyugatra eső szakaszon, orosz támadásokat és egyes részleges előtöréseket az ellenség nagy vesztesége mellett visszavertük.

Az erdős hegységben és Bukovinában ismét előrehaladtunk; több száz oroszot elfogtunk és gépfegyvert zsákmányoltunk.

A Argonokban egy támadásunk-

kal tért nyertünk. Az ellenség hat tiszte, 307 főnyi legénysége, 2 géppuskája és hat kisebb ágyúja maradt a kezünkben. A Közép és Déli Vögézekben is volt néhány kisebb helyi sikerünk.

A kelet-poroszországi határon tegnap is reánk nézve mindvégig kedvező eredménnyel folytak a harcok, noha magas hó akadályozta csapataink mozdulatait. Az ellenséggel való összetűzés eredményei még nem tekinthetők tisztán át.

Az angol alsóház egyhangula elfogadta a hadügyi költségvetést, amely megadja egy három millió főnyi hadsereg főtartására szükséges összegeket.

## A hős 82-ösök

A cs. és kir. Hadügyminiszterium 1915. január 11-én kiadott 99 es számú veszteség lajstromába foglalt 82-ös ezredbeli tisztek és legénység névsora. (V. közlemény.)

Macás Mózes tizedes 2. menetzászlóalj, Udvarhelyvm. Alsóboldogfalva 1885. megsebesült. — Mány István tart. 2. menetz. Gyergyószentmiklós 1885. megsebesült. — Márton András 7. sz. Csikszentdomokos 1890. megsebesült. — Márton István pótart. 1. menetz. Udvarhelyvm. Homoródabátfalva 1887. megsebesült. — Máté Dénes 3. sz. Udvarhelyvm. Atyha 1888. megsebesült. — Máté István 3. sz. Csikszenttamás 1893. meghalt 1914. nov. 9-én. — Menyhart Albert pótart. 2. menetz. Udvarhelyvm. Székelyderzs 1890. megsebesült. — Mezei János 6. sz. Csikvm. Ditró 1886. megsebesült. — Mezei Tamás 1. sz. Csikvm. Ditró 1886. megsebesült. Mihók Károly pótart. 2. menetz. Csikvm. Gyimesközéplak 1887. megsebesült. — Mik Adam század-dobos 8. sz. Udvarhelyvm. Erked 1889. megsebesült. — Miklós Albert 3. sz. Csikvm. Gyergyóújfalu 1892. megsebesült. — Miklós Gyula 8. sz. Csikszentgyörgy 1887. megsebesült. — Molnár András 13. sz. Udvarhelyvm. Alsósófalva 1883. megsebesült. — Mózes Ferenc 13. sz. Udvarhelyvm. Székelyszent-erzsébet 1892. megsebesült. Muerth András 13. sz. Brassóvm. Szászhermány 1893. megsebesült.

Nagy Albert 11. sz. megsebesült. — Nagy Ignác 5. sz. Csikvm. Gyergyóújfalu 1892. megsebesült. Nagy József tizedes 1. sz. Csikvm. Gyergyóújfalu 1891. megsebesült. Nagy Zsigmond 8. sz. Udvarhelyvm. Siménfalva 1887. meghalt 1914. szept. 8-án. — Nagy Péter tizedes 13. sz. Csikgyimesbükk 1891. megsebesült. — Nedelka Antal 6. sz. Csiklázárfalva 1886. megsebesült.

Oláh István 13. sz. Udvarhelyvm. Kőröspatak 1888. megsebesült. Oratovskij Lajos 1. sz. Csikgyimesbükk 1889. megsebesült. — Orbán Balázs pótart. 6. sz. Udvarhelyvm. Ócsfalva

1886. megsebesült. — Ötvös János 8. sz. Udvarhelyvm. Bögöz 1887. meghalt 1914. szept. 8-án. Ötves László 5. sz. Kisküküllővm. Vidrátszeg 1884. meghalt 1914. szept. 8-án.

Pakot János pótart. 3. menetz. Udvarhelyvm. Farkaslaka 1888. megsebesült. — Pál András tizedes 5. sz. Csikzsögöd 1892. megsebesült. — Pál Ignác tizedes 5. sz. Csikvm. Szárhegy 1890. megsebesült. Pálfi István címz. szakaszvezető Székelyudvarhely 1882. megsebesült. Pap Péter 13. sz. Csikvm. Ditró 1884. megs. — Parajdi András tizedes 11. sz. Udvarhelyvm. Felsősófalva 1889. megsebesült. — Péter Antal 5. sz. Csikbánkfalva 1891. megsebesült. — Péter János 8. sz. Udvarhelyvm. Kobátfalva 1889. meghalt 1914. nov. 8-án. — Péter István 8. sz. Csikszentgyörgy 1887. megsebesült. — Petri János címz. szakaszvezető 4. menetz. Kisküküllővm. Balavásár 1883. megsebesült. — Platon Péter pótart. 3. menetz. Csikvm. Gyergyósalámás 1887. megsebesült. Pora János 4. menetz. Csikvm. Gyimesfelsőlak 1884. megsebesült. — Portik Antal 15. sz. Csikvm. Ditró 1880. megsebesült. — Portik Tamás 6. sz. Csikvm. Gyergyóremete 1890. megsebesült.

Rosenbaum Egon egyévi önkéntes, címz. tizedes 15. sz. Morvaország, Weisskirchen Lipnitz 1893. megsebesült. — Roth Mihály, szakaszvezető 1. menetz. Csikvm. Gyergyószentmiklós 1885. megsebesült. — Rupí Gábor 9. sz. Udvarhelyvm. Pálfalva 1890. meghalt 1914. szeptember 8.

Scharinger Károly fegyvermester 2. Kl. gépfegyveroszt. 3. Alsóausztéria Wien Inzersdorf 1891. meghalt 1914. szept. 11-én. — Sebestyén Antal tizedes 13. sz. Udvarhelyvm. Ülke 1891. meghalt 1914. szept. 8. — Selymes Sándor 3. sz. Csikvm. Gyergyótölgyes 1886. megsebesült.

Simó Dénes tizedes 4. menetz. Udvarhelyvm. Gagy 1885. megsebesült. — Simó Márton 15. sz. Udvarhelyvm. Zetelaka 1894. meghalt 1914. nov. 8. — Simófi István pótart. 4. sz. Udvarhelyvm. Nagysolymos 1887. hadifogoly (Moksehan, Oroszország). Simon Sándor 11. sz. Udvarhelyvm. Kobátfalva 1889. hadifogoly. — Sinka István pótart. 2. menetzászlóalj Csikvm. Gyimesbükk 1887. megsebesült. — Soós Péter tizedes 3. sz. Udvarhelyvm. Homoród 1886. megsebesült. — Sós Dénes pótart. 2. menetz. Udvarhelyvm. Vargyas 1887. megsebesült. (Folytatjuk.)

## Az igazi székely

összetart és támogatja azt a lapot, mely a Székelyföld egysége, előhaladása s így mindnyájunk érdekében küzd. Csekély 2 K 50 fillérért három hónapig bárhova elküldjük a „Székelyország“-ot, melynek minden száma érdekes és értékes közleményeket ad.

## A Kárpátok.

A Kárpátok magas csucsán  
Zöld a levél a fenyőfán,  
Alattok a fehér havon  
Folyik a piros vér nagyon.  
Piros, fehér, zöld szín alatt  
A magyar diadalt arat!

Zugó erdők, magas sziklák  
Árpád apánk jöttét látták,  
Ezredéves büszke várunk  
Rajta csatasorban állunk  
S oly erősen, mint a szikla  
Vagyunk veled összeforrv.

Istenadta erős határ  
Sokszor tört rád muszka, tatár  
S bármily nagy volt az ellenség  
Nagy őseink visszaverték,  
Dicső ősök, oroszlanok!  
Mérték lettünk mi hozzátok...

Székelyudvarhely, 1915. II. 18.

Pál István.

## Táborból.

Ismét levelet kaptunk a táborból, ami székely fiaink egyikétől. Február 9-én kelt a levél és többek között így szól:

Ma már az oroszokat megszámlálni sem lehetett, mert a föld nagyon sokat odatemetett.

Derek tüzéségünk d. u. 3 órakor megkezdette a tüze est. A kitűnő német bombavető ágyuk vitték a főszerepet, amelyek közvetlenül ami hátunk mögül küldözgették a 49 kigrammos bombákat.

Mintegy háromnegyed órai bombázás után egy kis tűz-szünet volt. Ezalatt Keresztes István őrzető, László Mihály, Albert Imre, Urkon István gyalogosok, Balázs Albert és Sztitia Miklós önként arra vállalkoztak, hogy meggyőződnek az eredményről az ellenséges területen.

A feladat nehéz volt, mert fel kellett jutniok a magaslatra be a lövészárkokba. De azért a bátor fiúk sikerrel megoldották s két muszka-fegyverrel és kedvező hírekkel tértek vissza.

Nagy segítségükre volt különben Cirich kapitány ur, aki két gépfegyverrel csendesítette le az egyik tartalék-árkokban még megmaradt oroszokat, akik a fiukat így sikertelenül lövöldözték, mert mindnyájan épen visszatértek.

Másnap F. Szende Ferenc tábornokunk, ki még a kora délelőtti órákban a helyszínére jött, személyesen dicsérte meg az ő hős fiait.

Makó Sándor  
ezredkürtös.

Ismerősei, jóbarátai körében mindenki ajánlja a

„Székelyország“-ot!

## A harcba menő 82-ösök búcsuja.

„Már ezután úgy élem világot”  
dallamára.

Búcsuzik a 82-ös ezred,  
Isten veled drága székely nemzet!  
Isten veled hegyes-völgyes vidék,  
Isten tudja viszont látunk e még?

Ha a 82-ös banda vágja,  
Kimegyünk a vasút-állomásra.  
Virágokat szór a város népe,  
Székely-szülte vitéz ezredére.

Szedjetez hát össze virágokat,  
Kötözzetek sok, sok bokréta!  
Tűzzétek a vonat ablakára  
S minden egyes baka csákójára.

Dicső zászlónk lobog a szélvészről,  
Integtet a vonat tetejéről.  
Hullassatok könnyet a rojtjára,  
Hadd vigyük a haza oltárára.

Nem fájdul-e meg nemes szívetek,  
Mikor zászlónk búcsukép integtet?  
Vele megy a vidék gyöngye, éke  
A hullámzó csaták mezejére.

Hogy valaha jövünk-e még vissza,  
Azt csak maga a jó Isten tudja!...  
(Hanem azért ha életbe lesztek,  
Babér-koszorukat küldünk nektek.)

... Hisz apáink lakják e vidéket  
És a honvágy akár hol is éget.  
Erdély hegyes bérce messze látszik,  
Szívünk bárhol is vissza vágyik.

Ovd meg Isten ezt a székely népet,  
A veszélytől drága tűzhelyünket!  
Elfáradva majd ha visszatérünk,  
Legyen a hol kissé megpihenjünk!

Indulóra hangzik a szó már most,  
Itt hagyjuk a székely anyavárost.  
Azt kívánom az ezred nevébe,  
Isten veled város, faluk népe!

Székelyudvarhely, 1915. II—6. án.

**Hegyi Sándor,**  
82-es szakaszvezető.

## HIREK.

— **Személyi hír.** Njegovan Viktor altábornagy, az erdélyi katonai parancsnok pár napig Székelyudvarhelyt időzött és Rothenáry Albert ezredes kíséretében részletesen megvizsgálta a székelyudvarhelyi es. és kir. 82. gy. ezredet.

— **Zenés felvonulás** volt e hó 19-én este Székelyudvarhelyt a szövetséges német hadseregnek kelet-poroszországi fényes győzelme alkalmából. Rothenáry Albert ezredes, a 82. ezred köztisztjelethez álló parancsnoka es. és fél tízig kimenőt adott a legénységnek. Az ezred kintüncezen vezetett zenekara pedig hazafias indulókat játszva járta be a város utcáit. Több helyen térzenét

adott s a közönség nagy lelkesedéssel ünnepelte a németek fényes diadalait.

— **A székelyföldi püspöki helynökség** kérdésében Miklós István hajdudorogi gör. kath. püspök — mint Nyíregyházáról a lapoknak megírták — újabb döntést csinált. Eltérve az eredetileg Székelyudvarhelyre határozott székhelytől, a székelyföldi vikáriátus székhelyét Marosvásárhelyre kívánja tenni. Ez újabb érdeme Dr. Bernády György főispánnak, aki egyetlen alkalmat sem mulaszt el, hogy városa érdekét minden áron szolgálhassa. Előtte lehetlenség nem létezik...

— **Szabad liceumi előadások.** Mult vasárnap délutánján a vármegyeház dísztermében mintegy 300 főnyi hallgatóság előtt Frólich Ottó r. kath. főgimn. tanár tartott előadást a hadviselő államok történelméről. Igen érdekesen fejtegette a szláv és germán világhatalmi irányzatok ki-fejlődését és összeütközéseit. Az előadásér a közönség nevében Paál Sándor liceumi titkár mondott köszönetet. Majd Bolucz Bálint gyönyörködtette a közönséget igen hatásos és művészi czimbalomjátékkal. A mai liceumi előadást Vajda Ferenc ref. esperes fogja tartani a háborus idők jótékonyági intézményeiről. Továbbá Szakáts Zoltán főkapitány is ismertető előadást fog tartani a polgárőrségről. Igen kíváncsú, hogy a közérdeklődő mélyen belevágó előadásokat minél nagyobb közönség hallgassa meg.

— **Ma sem eszik több ember a föld kerekiségén,** mint rendes időben, sőt inkább kevesebb — az elesettek és földönfutók százezeivel. De azért a felesleges izgalom és nyugtalanság az ekleim, különösen a kenyér dolgaiban mostanság az egész világon uralkodik. Ezt a rendkívüli állapotot a lelketlen emberek felhasználták a kenyér, liszt és a gabona árának örületes felhajlására. Felhasználták mindenféle élelmi cikk uszoraszerű megdrágítására. Pedig hát tényleg ma sem eszik több ember a föld kerekiségén, mint rendes időben, amikor az élelmi cikkek ára összehasonlíthatatlanul olcsóbb volt a mai. — képzeletet felülmúló áraknál. Kíváncsú lenne házról-házra járva, a készleteket hivatalosan megállapítani és — az egyenlőség elve szerint — gondoskodni arról, hogy legalább drága pénzért mindenkinek lehessen kapni élelmet.

— **Sürgős hirdetményt** bocsátott ki Rigler, a kolozsvári orvosegyetem e. i. dékánja arról, hogy a vallás-és közokt. miniszter 14745—915 sz. távirati rendeletével megengedte azon 10-ik féléves orvostanhallgatóknak, akik katonai szolgálatban állanak vagy kórházi, illetőleg helyettes községi avagy körorvosi szolgálatot teljesítenek és ez alapon a 9-ik félévük elengedtetett, — ha katonai parancsnokságuk által szabad-ságoltatván, illetőleg kiegészítő orvosi tevékenységüket megszaktatván, az

1914—15. tanév második felére legkésőbb febr. 18-ig beiratkoznak és ha március végéig az előadásokon s gyakorlatokon szorgalmasan résztvesznek, — ezen tanulmányi félévük március végével befejezettnek tekintessék, lecke-könyvük szabályszerűen lezárassék és aláírassék s részükre a végbizonyítvány nyomban kiadassék és április folyamán a megfelelő szigorlatra bocsáttassanak. Ezt a sürgős hirdetményt a dékán febr. 16-án d. e. 10 órakor írta alá és hozzánk 18-án, tehát épen a beiratkozás határnapján érkezett. Mi szintén azonnal közöljük, de már csak 21-én adhatjuk át a nyilvánosságának. Az érdekeltek pedig még később tudhatják meg s így ha „táviratilag” jelentkeznek, akkor is jócskán elkéstek. Remélhetőleg azonban az indokolt kéréseket 28-ig figyelembe fogják részesíteni...

— **Nem vigadni,** hanem könnyeket ohajtának letörölni a homoródszentpáli áll. el. iskolai tanulók tanítóik vezetésével, mikor a Népház nagytermében e hó 21-én, ma (vasárnap) a háboruban elesettek árvái javára ének, zene és szavalkozásokkal egybekötött színelőadást tartanak.

— **A házassági perekben való eljárásról** Dr. Nagy György budapesti ügyvéd jogi zsebkönyvet írt, Dr. Nagy György jogi zsebkönyve részletes jegyzeteivel értékes tájékoztatást fog nyújtani a gyakorlati jogásznak. Az ára 1 korona s megrendelhető a szerzőnél Budapest IX. Ferenc körút 29. sz.

— **Minél több földnek tavaszi vetésre való előkészítése** legyen most a jelszó! Az esetleges hó ennek nem akadály. Minden mezei munka amit most előre el lehet végezni, a jelenlegi viszonyok között nagy jelentőséggel bír. Tehát a hó a föld erősen hines megfagyva, feltétlenül és azonnal szántsunk a tavasziak alá! Ne maradjon egyetlen talpalattnyi termőföld sem bevetetlenül! — Kolozsmegye hatóságilag szántatja fel a miveletlenül maradt földeket. Közmunkaerővel felszántatja, megmivelteti és a termésből esetleg levonja a költségeket, amennyiben azok megtérítését a községek kívánják.

— **A székely hős temetése.** Gyergyószentmiklósról írják a „Magyarország”-nak, hogy V. V. a következő sorokat írja Hindenburg táborából, Varsó környékéről:

Vízkereszt napja a 82-ik ezred egyik kimult hős katonájának felavatott szent napja volt. A hőst Csordás Andrásnak hívták, aki mint önkéntes szakaszvezető szolgált a 82-ik ezredben. Husz sebet kapott s január 4-én rohamközben megsebesült és meghalt. Egy jeltelen helyre temették a hőst, ahol a béke napján szántóvető emberek háborgatták volna a hős nyugalma. A 82-ik ezred hős brigádjosa: Szende Ferenc, a katonai rajongásig imádnak, Vízkereszt napját egy emlékeztető nappá tette előttünk. Ezen

a napon kivétette Csordás holttestét és egy ulyzéli kökereszt mellé tette. Az ünnepség fölemelő volt. A pap teljes ornátusban, magas-rangu tisztek Szende brigádéros ur vezetésével képviselték magukat s egy félszázad teljes fölszereléssel. Elhangzott az idegenben a „Requiescat in pace”. Mi énekeltünk s a rendes temetési szertartást végig vezettük. Lélekemelő volt itt, a kulturálan helyen, énekkarunk bána-tosan hangzó éneke. Amerre a menet haladt, mindenütt kalaplevéve adták meg a végtisztességet a falulengyel lakosai. Szívünk teljes melegével kísértük utolsó útjára bajtársunkat. Az énekkar elbúcsúztatta, a tábori lelkész lendületes beszédet mondott s mi mindannyian könnyezve léptünk a sir mellé s elbúcsúztattuk a hőst, aki itt idegenben fogja hirdetni a magyar vitézséget és bátorságot. Eltakartuk a sirt az idegen föld göröngyével s hazai könnyekkel áztattuk azt. Ugy-e, hogy itt is tudunk egy alkalomért lelkesedni, mely szoros kapcsolatot teremt a Haza és gyermekei között? Isten fogalmával s a Haza szent nevével élünk itt távol Magyarországtól.

E hó 10-én azt a parancsot kaptuk Szende Ferenc generális urtól, hogy szent mise lesz, tehát ott kell lenni. A mise Z. faluban volt, a lengyel faluban. Énekkarunk kitűnően működött orgonakísérettel. Szívhez szóló Mária-énekek hangzottak el a gazdátlan templomban, amelynek már mi vagyunk a birtokosai. A legmeghatóbb az a jelenet volt, amikor két huszártiszt segédkezett, mint ministráns, a tábori papnak. Soha nem volt oly magas-tos érzés emberben, mint bennünk. Generális eggyé forrt a közbakával s szívből együtt énekelte mindenki a Himnuszt. Mise után Szende generális megvendégelte az énekeseket, amellyel csak jobban dokumentálta, hogy ő a 82-esek igazi atyja. Az énekkart én vezettem.

— **A mezei rovarok ellen.** Ghilány Imre baró földművelésügyi miniszter ez évi termésünk biztosítása érdekében a lehetőséghez képest a jelenlegi rendkívüli viszonyok közepette is előreláthatóan gondoskodott a kártevők elleni védekezésről. Ugyanis a törvényhatóságoknak közzérendeletet küldött, amelyben azokat a teendőket sorolja fel, amelyeket a hernyó, cserebogár, vértetű, aranka és különösen a mezei egér (pocok) irtása terén a megsemmisítő munkakerő mellett is mindenkinek teljesíteni kell. A káros állatok ellen való okszerű védekezés két részletesen ismertető „Utmutatás”-oknak ingyen való megszerzése iránt az érdeklődők a m. kir. állami rovatani állomáshoz (Budapest, II. kerület, Intézet-utca 1.) fordulhatnak. A termés megmentése érdekében talán sohasem volt nagyobb szükség a kártevők ellen való védekezésre, mint most.

Nyomtatja és kiadja BETEGH PÁL  
könyvnyomtató int. Székelyudvarhelyt